

Kiállításai ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG^o-ra
Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest,
VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUSÁG.

Kiállításai ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG^o-ra
Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI. Podma-
niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és láptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetések
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A dohány utómunkája. *Daróczy Vilmostól.* — Hangok, a dohány évelőségéhez. — i. Mégegyszer az én évelő dohánynövényeimről. *Daróczy Vilmostól.* — Levelezés: Egres-Kátáról — *gróf Keglevich Gábertől;* — Csabáról — *Beliczey Istvántól.* — Képek a kiállításból: Borászati csarnok (képpel.) A Ganz-gyár pavilonja (képpel.) — Miként lehetne a dohány minőségének javítását előmozdítani? *B. I.* — Dohánykivitelünk. — Adatok, a m. kir. dohány-egyedárúság 1895. évi statisztikájából. *M. B.* — Az országos m. gazdasági egyesület közgyűlési meghívója. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A dohány utómunkája.

Már is hallunk egyes feljajdulásokat, hogy a dohány helyenként rosszul szárad, penészedik s részben kezd tönkre menni. Hát ez bizony csakugyan nagy baj, ha így van.

S hogy némi gyógyszert találjunk eme veszedelmes betegségre: a baj keletkezését, indító okát kell kikutatnunk.

Ezek pedig leginkább a következők:

1. A dohány nincs kellően megérve. Ennek az az orvossága, hogy sohasem szabad attól az — általunk annyiszor hangoztatott — elvtől eltérni, hogy mindig csak jó gyökérzetű, egyenlő, válogatott palántákat és pedig *lehetőleg korán* ültessünk, kerti művelésben részesített talajba s akkor a dohány, rendes kezelés mellett, bizonyára jól meg is fog érni.

2. A helytelenül füllesztett, vagy egészen füllesztetlen dohányokat szokta ez a balsors érni, — mert a füllesztés egyik főtényezője a dohány beszáradás sikerének, s a jól füllesztett dohányok — ha csak más, szándékos elrontásnak nincsenek kitéve — sem meg nem penészednek, sem el nem romlanak.

3. A helytelen fűzés, vagy a sűrű fűzés is

egyik szokásos oka a dohányok megromlásának, főleg ha olyan pajtába kerülnek, ahol már magában a pajtában benne van a nedvesség s a köd elleni védekezés is lehetetlen, mert a pajtát nem lehet légmentessé tenni, — ilyen körülmények között aztán a máskülönbben sikerült dohánytermés is tönkre megy.

De ha már ez a baj megvan, s amennyiben a fent jelzett orvosságok csak is a jövőre lehetnek sikerrel alkalmazhatók, az a kérdés tehát, hogy most miként lehetne a meglevő bajon enyhíteni?

Az olyan pajtában, a melyben az említett bajok mutatkoznak, a dohánybevitel idejéig még sokat segíthetünk és pedig oly formán, hogy a pajtában, bármiként is, egy nagyobb területű szabad helyet kell teremteni, ott, ahol a pajtában a legnagyobb léghuzam van. E szabad helynek megtértese csak úgy eszközölhető, hogy a legszikkadtabb dohányaink egy részét pár napra szorítsuk össze s az így nyert szabad helyre aggassuk fel a beteg dohányokat, amelyeket azonban előbb csomónként meg kell szemelni s minden egyes nedves, penészes levelet ki kell szedni és a zsinegeket csak akkor felagatni, amidőn a rajta meghagyott levelek kellőleg megritkítva lettek. Igaz, hogy ezt így leírni könnyű, de nagyon jól tudom, hogy megtenni igen nehéz, azonban még sem lehetetlen s azt is tudom, hogy a másként biztosan tönkremenő dohányokat csakis így lehet a végpusztulástól megmenteni. A leszedett és romlott dohányokat külön zsinegre kell ritkán felfűzni, ha ugyan ezeknek még tudunk némi helyet szorítani, míg ha elegendő helyünk nem lenne,

akkor ezeket gyékényre vagy ponyvára, a pajta aljára kell eltergetni.

Mikor aztán a kitisztított dohányzsinetek néhány napig jól átszeleltettek és némileg kiszikkadtak, akkor tovább kell folytatni ezt a munkát, mindaddig, míg az összes gyanusnak tetsző dohányaink ezen a procedurán mind átmennek.

Amennyiben a simítás munkája jóformán még mindig folyamatban van, erre nézve — a mult számunkban elmondottak kiegészítésül — ez alkalommal is megjegyezzük, hogy a simítás előtt, a dohányok megválasztásának a lehető legpedánsabb módon kell történni, különös figyelemmel az anyagra, annak egyöntetűségére, a faj, érettségi fok, szín, tapintat és nagyságra, úgy annyira, hogy maga a gazda is meg tudja különböztetni, hogy például: ez a csomó dohány burokra, ez a másik szivartakarónak, ez szivarbélre, amaz vágni valónak, stb. lesz alkalmas.

A burok az, amely a szivar takaró alá esik. A buroknak jól égőnek, vékony bordájúnak, egyenlő színűnek, érett, penésztől ment és nem könnyen szakadónak kell lenni. — A szivar takaró az, amely a burok fölé jó és a szivart betakarja. Ennek finom és vékony szövetűnek, rugékonynak, finom bordázatúnak, és szintén jól égő, egyenlő színű, nem könnyen szakadó szövetűnek kell lenni. — A béldohány az, amely a szivar belső anyagját képezi. Az ily dohánynak főleg jó égéssel és kellemes zamattal kell bírnia. — Vágni való anyag pedig mind n könnyen törékeny s az e célra hivatott talajokon termelt dohány.

Ilyen forma megbírálás mellett kell a simítást folytatni. Legyen a csomó nagy-

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával érhető el.

„Hungaria” műtrágya-, kénsva és vegyi ipar részvénytársaság, Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét, érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

22-24

ságban s ép vagy szakadozott, finom vagy durva, sárga, világos vagy barna szín szerint, szóval lehetőleg mindenben egyenlő. Ügyelnünk kell, hogy szikkadt és nem nyirkos dohányt simitsunk s legyen benne annyi ruganyosság, puhaság, hogy a simítás alatt ne törjön és ne szakadjon.

Daróczi Vilmos.

Hangok, a dohány évelőségéhez.*)

Tisztelt szerkesztő úr!

Apró gyermekkoromnak tarka-barka játszásai közé tartozott a többek között, amikor balkezemnek ujait előnyújtogatva ráfogtam, hogy az első elment vadászni, a második meglötte, (t. i. a nyulat) a harmadik hazahozta, a negyedik megsütötte, az ötödik pedig — megette. Ez az igazán ártatlan gyermek multság jut eszembe most, hogy a „Magyar Dohányújság” f. évi 19-ik számában, tisztelt szerkesztő úr által felvetett két — valóban életre valónak látszó eszméjével találkozom. Mert egészen önkéntlenül áll elő a kérdés: lesz-e aki az eszméket figyelmeire méltatja, lesz-e aki az esetleg testté váltott ígének gyümölcsét, hasznát élvezendő, szóval aki nyulat majd meg is eszi.

Egyike a M. D. U. érdemes szerkesztője által felvetett eszméknek: a dohány évelősége, helyesebben és magyarul: telelő képessége, „több nyaras“-sága; ami nem egyéb, mint hogy a növény föld alatti részei: a dohánynak kóro-, és összes gyökérzete a nyár s illetve a vegetatio megszűntével nem hal el végképpen, hanem megfelelő gondozás — elföldelés — mellett, az újra ébredő tavaszszal szintén újra ébred, szarát növel, rügyeket fakaszt, leveleket fejleszt, virágot éleszt, gyümölcsöt érlel, szóval életműködését folytatja.

Ha már most ez való, azaz ha a dohánynövény telelő képessége teljesen kompetens kísérletek alapján bebizonyul és a zöld asztal mellől a zöld mezőre, az életbe kivihetővé válnék.**) ugy első szempillanásra is szinte megmeríthetetlennek mutatkoznak ama előnyök, melyeknek a termelő, a gazda közönség birtokába jutna.

A dohány — mint tudjuk — az ő soknemű igényessége folytán zsaroló növény.

Szinte követelő hangon kiáltja a termelő felé: fensik talajt nekem, középkörtöttsgüt, lehetőleg delnek fekvőt; — ha diszjesémet óhajtod — már pedig ki ne óhajtaná — légenyben bőségem legyen; ha leveleimnek teljes és gyors kifejlődése vágyad: fosfort nekem; ha végül legértékesebb ékszeremet is birni óhajtod: ugy ide a káliummal. Nos, eltekintve az időjárásnak ezernyi szeszelyeitől, a dohánynövény ennyi optimalisztikus és feltétlen hangu követelése sokszor sarokba szoritják a legjobb talajokban bővelkedő, törekvő, értelmes, ügyes gazdát is, meg sem említve itthelyt a törvény által is követelt 3—4—5 éves vetés forgót.

Már most, ha a dohánynövénynek több

*) Ismeretlen kézből, a püspök-ladányi vasúti vonal postabélyegzőjével ellátva, vetjük e levelet, a melyet szívesen közlünk, mert látjuk, hogy írójára nemcsak kiváló szakértelemmel, de igazi tárgyiszere-ttel is foglalkozik a kérdéssel. Sajnáljuk, hogy egyben a dohány dugványozásáról is nem szól; — kár lenne, ha ez kikerülte volna a figyelmét.

Szerk.

**) Meg kell itt jegyezmem, hogy én a „zöld asztal mellől” nem elméleteket hirdetek, hanem amit írok: mindaz éppen az egykori több évtizedes gyakorlaton, a „zöld mező”-nek régi és beható ismeretén alapszik. *Szerk.*

nyarassága csupán két évre terjedne is, a beültetendő terület, valamint az annak megválasztása, előkészítése stbvel járó munkák megtakarításán felül kiszámíthatatlannak látszanak ama minőségi előnyök, melyeket az első évben jól megerősödött és kifejlett gyökérzet felszínre hozhatna a vele szemben álló altalaj rétegeknek addig feltáratlan kincs bányáiból.

Igaz, hogy nálunk Magyarországon ennek az eszmének s illetve annak a szándékának, hogy valaki ez irányban kísérleteket végezzen, akadályokkal kell megküzdnie. De ezek inkább csak látszólagosak, vagy legalább is könnyen elháríthatók.

Az 1887. évi 44. t. cz. példálul világosan elrendeli, hogy a dohánykórok október 15-éig kiszántandók, vagy más uton eltávolítandók. Am, ha a dohánytermelést engedélyező hatóságok, kifogástalan termelőknek a kórok meghagyását téli juhlegeltési célból megengedik: ugyanannak — egyelőre persze kisebb területeken végzendő — kísérleti célból való meghagyása ellen sem tennének kifogást. Hát ezek mint mondám csak formai, látszólagos akadályok inkább.

Valamivel súlyosabbaknak látszanak a természeti akadályok. Klimatikus viszonyainknál fogva pl. könnyen megtörténhetik, hogy a másod nyaras, már májusban esetleg szépen diszoló leveleket elhervasztják a nálunk csaknem kimaradhatatlan tavaszi fagyok. De hát ugyanez megtörténhetik a jóval zsegebb, erőtlenebb, a még csak indulóban levő palántákkal is; s ha az így fejlődésében visszatartott növényzet kellemes időjárást mellett sokszor még igen jó terméseket adhat, jóval inkább remélhető ugyanez a másodnyaras, már sokkal jobban kifejlett, erős gyökerekkel bíró, az úgyszólván érintetlen talajban dús növényi tápszerekkel rendelkező növényzetnél.

A legsúlyosabb akadálynak ismerem azonban az ilyen eszméknek hazánkban az élő valóságba való átültetésénél a mi specialis faji jellegünket, kiváló előszeretűnként a hosszúra nyuló rendes, rendkívüli és pót-tanácskozmányok stb. iránt.

Amig ugyanis mi elhatározzuk, hogy határozni fogunk ez eszmének a zöld mezőn teendő kísérletek mikéntje iránt, addig pl. az előnyösebb klimatikus viszonyok között élő francia, hol a korai tavaszi fagyokat épugy nem ismerik, mint a magas kulturájú Németországban a himlő járványt, — az ily eszmék iránt megfigyelő képességgel és tetterővel rendelkező idegen már megjárta a mezőt, meg is lötte, meg is ette a nyulat.

Ugyan csak nem kicsinylendőnek találok a M. D. U. t. szerkesztőjének ama második eszméjét, melyet: „Miként érhetjük el leghamarább a dohány minőségének javítását?” — című cikkében világít meg.

Minden gazda előtt világos és kétségtelen, hogy a dohány minőségének emelésére a D. V. ur által ajánlott luczerna-termelés, hogy úgy mondjam a gyorsan és feltétlenül előnyösen ható szerek között valóban a legkiválóbbak egyike.

Aki valaha luczerna törésben termelt dohányt látott és csak megközelítőleg ismeri a dohány-gyártás által a dohánylevelek iránt támasztott igényeket, az, e kérdés fölött nyugodtan napirendre terhetett. És miért? Röviden azért, mert a luczerna csakis a magasabb fekvésű, erőteljes, televénydus, meszes, üde vályokatalt és a jó termő erőben levő homoktalajt kedveli. Ugyanazt, amiben a keresett minőségű dohány is diszlik.

De hát — fájdalom — én ennek az

eszmének a jövője felől is majdnem azt tartom, amit a másik eszmében a — nyúlról. „Más téren a tudomány, magasra emelt szövetekével előre járva, előre világít; itt a tudomány hátul kullogva ballag, s aki előre szeretne látni, legfeljebb a sötétben tapogatózik.”

Nem vádképek mondom, csak mint tényt konstátálom, hogy ezelőtt mintegy két évtizeddel, a dohányirodalom terén egy magas niveau-n álló magyar mű jelent meg: „Magyarország jellemzőbb dohánynak kémiai és növényélettani vizsgálata”, dr. Kosutányi Tamástól. E műben dr. K. T. ur, mint hajdan Szent Pál apostol, messze előre vetett árnyékkal jelenik meg, és a tudománynak küzdő térein mint igazi önkéntes jelentkezik, művének egyik helyén így szólván: . . . Bár lehetnek olyan szerencsés helyzetben, hogy ezen kiválóan fontos, de bonyolódott kérdés megoldásában tettleges részt vehetnek.

De senki sem kérdezte tőle, mint a hogy Szent Páltól kérdezték Rómában: ki vagy, honnan jössz, mit akarsz? Ő tehát ment oda, a hol a tudomány világosságánál előre lehet haladni; mert a világosság után vágó kebel, emelt homlokkal nem szívesen kullog a labirintok sötét utvesztőiben.

—i.

Mégegyszer

az én évelő dohánynövényeimről.

Nem szólanék újlag e tárgyról, de most mintegy erkölcsi kötelességem erről egyetmást még elmondani, amennyiben a közel múlt napokban több külföldi s különösen egy berlini tekintélyes szaklap ismételtlen foglalkozott az én növényeimmel, — nevezetesen első izben a „Pester Lloyd” után egész terjedelmében közölte Gomperz Károly úrnak e tárgyban hozzám intézett nagybecsű levelét, melyet a szerkesztő azon megjegyzéssel kísért, hogy érdemileg ugyan egyelőre nem foglal álláspontot a dologban, de azt mindenesetre igen érdekes és nagy fontosságú felfedezésként üdvözli.

Erre a lap következő számában, egy hannoveri szivargyáros egy levelet írt, amelyben elmondja, hogy ő előtte már nem ujság, hogy a dohány évelő növény, mert mintegy husz év előtt ő is azt a felfedezést tette s a múlt évben szintén tett kísérletet, és a pinczében kiteleteltett egy cserép dohánynövényt, amely nála maig is megvan s végül azt mondja, hogy az tény, hogy a dohány évelő növény, de ennek nincs valami gyakorlati értéke, mert még ha az ily növényeket pinczében el is lehetne tartani, de azokról csak sarju leveleket nyerünk, stb.

A kérdések tisztázása végett s a levelírónak — nézetem szerint — részben téves fejtegetései czáfolatául, a kérdéses német szaklapba is megírtam válaszomat, — s azt hiszem, első sorban a lapunk tisztelt olvasóközönsége iránti figyelem is azt parancsolja, hogy itt is kifejtessem még egyszer a saját álláspontomat.

Ami az általam tett felfedezést illeti, (általam tettnék mondom, mert arról nekem sejtelmem sem volt, hogy már más is és pedig jó régen tett e részben kísérleteket

és reá jött arra, hogy a dohány nem egy nyaras, hanem évelő növény,) megengedem, hogy ez a dolog valami nagy érdemekre nem jogosít s egyelőre magam is azt hiszem, hogy a jelen stádiumában praktikus érték még nem is igen lehet; — s azt is megengedem, hogy a levélirő gyárosnak, az ő saját szempontjából ítélve s az általa tett kísérletre nézve meglehet hogy igaz van, mert ötlet talán az vezette félre, hogy — amint leveléből kivehető — az a dohány, amelylyel ő legelőször kísérletezett: vörös virágu, ugynevezett virginia faj volt, amelynek levelei keskenyek és hegyesek, tehát a sarju levélhez hasonló kinésűsek.

Azt az állítást azonban, hogy az évelő dohány növényekről csak sarju leveleket nyerhetnénk: az én tapasztalataim teljesen megczáfolják, — mert én is leszedtem az én évelő növényeimnek első évi leveleit s határozottan merem állítani, hogy sem a második évi termésű levelek, sem a nálam lévő élő növényeken jelenleg függő levelek, a sarju dohányoknak egyáltalán semminemű jellegével nem bírnak.

Különben is — az én szerény véleményem szerint — a sarju dohány nem azért értéktelenebb, mert sarju, hanem azért, mivel a sarju oly időszakban terem, amidőn — ősszel, az anyalevelek leszedése után — már nincs ideje kellőleg kifejlődni és jól megérm. — Áll ez különösen Németországra nézve, amelynek nagyobb része — északi fekvésénél fogva — a mi klímánknál is zordonabb, — ott tehát a sarjulevél termesztéséről szó sem lehet, holott nálunk, Magyarországon, ha a dohányokat a jég, vagy más egyéb elemi csapás a nyár elején elpusztítja, akkor — kedvező időjárás mellett és ha a tőkén nem túl sok levél hagyatik — a sarju levél még jól megérmik és jól kezelve kitűnő anyagot is ad, amire éppen az idén is elég példa van a jégvert vidékeken.

Én tehát e részben azt tartom, hogy ha a sarju levélnek általában elég ideje lenne a kifejlődésre és beérésre: akkor — jó kezelés mellett — az is csak olyan jó dohányt szolgáltatna, mint az anyalevél. S a dohányjövődéki törvény bizonyára csak azért nem engedi meg nálunk a sarju nevelést, mert az, az idő rövidsége miatt nem mindig érik be rendszeren, éretlenül le-törve pedig nemcsak értéktelen, de a jó anyag közé keverve, még azt is megront-hatja.

A dolog praktikus oldalát én nem is úgy keresem, hogy néhány növényt pin-czében, vagy üvegházban kiteleltessünk, mert ennek csakugyan nem lenne semmi gyakorlati értéke, — hanem én úgy vélem — amint lapunkban is kifejtettem — hogy a dohánytermő földön, a levelek leszedése után, a dohány tőkét egész a föld színéig le kell vágni s a törzset, a sorban végig, mélyítő ekével úgy beföldelni, betakarni, hogy a téli fagytól védve legyen és pedig olyan talajokban, amelyek laza altalajjal bírnak, melybe a gyökerek mélyen lehatolhatnak s remélhetőleg nem fognak megfagyni; — ilyenekre számítok én, hogy a télire jól betakart törzsek tavasszal ki

fognak hajtani s én azt hiszem, hogy akkor ezek nem sarjut, de — úgy minőségre, mint mennyiségre nézve — az első évinél jobb, nemesebb dohányt fognak teremni, ami nemcsak a növények általános természetéből következik, de azért is biztos remélhető, mert az ily másodéves törzsek levelei korán és a legkedvezőbb időben fognak megérm: — mindenesetre azonban ezeket a növényeket a legkitűnőbb művelésben, többszöri kapálás, porhanyítás és a leggondosabb kezelésben kellene rész-síteni.

Ez az én meggyőződésem, amelynek demonstrálására magam is kísérletet fogok tenni, sőt a kísérletezésre több kitűnő nagy termelőt is felkértem, akik — ha még el nem késtek — már most ősszel nagyobb területen fognak kísérletezni, (természetesen a dohányjövődéki hatóság-nak tudtával és engedélyével,) s ha ezek a kísérletek — amint reményelem — pozitív eredményre vezetnek: akkor semmi sem fogja gátolni, hogy a dohányjövődék, illetve a pénzügyminisztérium előterjesztésére, a törvénynek az ötéves vetésforgásra vonatkozó rendelkezését a törvényhozás majdan akként módosítsa, hogy az ily formán nyerendő évelő dohányt, ugyanazon talajon, egymás után két évben is szabad lesz majd termelni.

De részemről még sokkal fontosabbnak tartom — ami a berlini szaklapnak talán kikerülte a figyelmét — a dohánynak dugványozás útján való szaporíthatását, a mely a fent előadottakkal párhuzamosan lenne kivihető, amennyiben a dugványokat, az ily másodéves kihajtott tövekről lehetne szedni és az ültetésnél kivesszett palántákat ezzel pótolni.

A dohány dugványok megfogamzása annyira biztos, hogy ez már éppen semmi kétséget sem hagy fenn, — s az sem szorul bizonyításra — mert általánosan tudvalévő dolog — hogy minden dugványból lett növény nemcsak a faj jellegét biztosan megtartja, sőt sokkal jobb és nemesebb termést ad, mint a magról vetett, amely a legszebb és legjobb tőkén is elfajulhat, degenerálódhat. — amint azt számtalan példa bizonyítja, hogy az csak igen ritkán történik, hogy a magról vetett növény, máshol termelve, az eredetéhez hasonló maradjon.

Ha tehát általánosan talán nem is lehetne a dohánytövet úgy megőrizni, hogy az mind kiteleljen és valamennyi megmaradjon, de ha csak részben megmarad is, úgy, hogy ezekről dugványokat nyerhetünk: a dohánytermelésre nézve bizonyára már ez is igen nagy haszonnal és gyakorlati előnnyel bírna, mert a dohányt nemesíteni és a termelést a legmagasabb színvonalra emelni: a dugványozás meghonosítása által lenne legkönnyebben és legbiztosabban elérhető.

Daróczi Vilmos.

Levelezés.

I.

Egres-Kátán, 1896. nov. 6

Tisztelt Daróczi uram!

Vett sorai értelmében azonnal intézkedtem, itt is, Bodzáson is; — csak azt sajnálom, hogy levele későn érkezett, mert ellenkező esetben nagyobb terrenumon szabatos kísérletet tettem volna, minek eredményét magam is kíváncsian várom.

Szives üdvözzel

gr. Keglevich Gábor.

II.

Csaba, 1896. nov. 10.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A levél későn érkezett. — Egy hónapja mult, hogy a dohányföldet felszántattam, minek folytán a kísérletet nem foganatosítottam.

Ha a szabad őszintén nyilatkozni: én kétkedem, hogy a dohány évelő növény legyen. Idestova 50 éve gazdálkodom és dohányt termeszték. Ezen hosszú idő alatt a dohányföldet jól is, rosszul is szántottuk; — gyakran láttam, hogy egyes tő állva maradt, az eke ki nem forgatta, sőt több hüvelyk magasra feltöltetett a palánta, mi nekifolytán egyszerű-máskor, ha a fagy ellen legcélszerűbb ellentállási képességgel bírna: ki is teleltetett volna, — de ez az esetelő nem fordult, mert a dohány, már mint északi növény, a fagnak nem képes ellentállni.

Kelet és Nyugat-Indiából — hol a fagy elő nem fordul — sem hallunk, hogy a dohánynövény több évig képes lenne vegetálni.

Mindamellét jövőre teszek kísérletet, de kétkedem az eredményben.

Két év előtt, késő tavasszal, szives volt Nagyságod nekem törökdohányt magot küldeni, — a mag későn érkezvén, a mult évben lett elvetve. Szépen kelt a meleg-ágyban, de kiültetve a szabadban nem felelt meg a várakozásnak. Dombos, homokosabb földön inkább diszlett. A törzs felnyult s kevéssé, apró, ranczos levelet hozott. Kötöttebb, de homok vegyületű földben elcsenevesztett. Zamatja a mi dohányunkéhoz hasonló volt.*)

Midőn erről utólag szerencsés vagyok tudósítani, kiváló tisztelettel maradok

kész szolgálja

Beliczey István.

*) Feltétlen tisztelettel hajlok meg Beliczey I. úr 5 méltóságának — az ország legelső szaktekinélyének — nagybecsű véleménye előtt s magam sem merem azt állítani, hogy a dohánytő nálunk a szabadban biztosan kitelel és épen azért rendkívül érdeklődéssel nézek a teendő kísérletek elé. — Azt azonban, hogy megfelelő módon a dohány évelővé tehető: nemcsak az én kísérletem, de a német gyárosnak első cikkemben közzét nyilatkozata is kétségtelenül bizonyítja. Mély hálával fogadom az eredeti hiübek maggal tett kísérlet eredményéről szóló fenti nagybecsű értesítést is. Mindenesetre érdekes lett volna a növénynek magát megsejteni s a második évben újra elvetni, hogy kitűnt volna: mennyire képes ez a faj nálunk akklimatizálódni.

Képek a kiállításból.

Borászati csarnok.

Az ezredéves országos kiállítás kapui ugyan már bezárultak s a félévig országvilágot gyönyörködtető, nagyszerűen sikerült kiállítás ma már csak a múlté s az emlékezeté, amelynek lelkesítő hatását azonban Magyarország ma élő nemzedékének szívéből csak a halál tudja majdan kitörölni, — de mivel a hozzánk érkezett számos levélből arról győződünk meg, hogy a kiállításról közölt képeink és leírásaink, olvasó közönségünk körében már egész megszokottá váltak és nagy népszerűség-

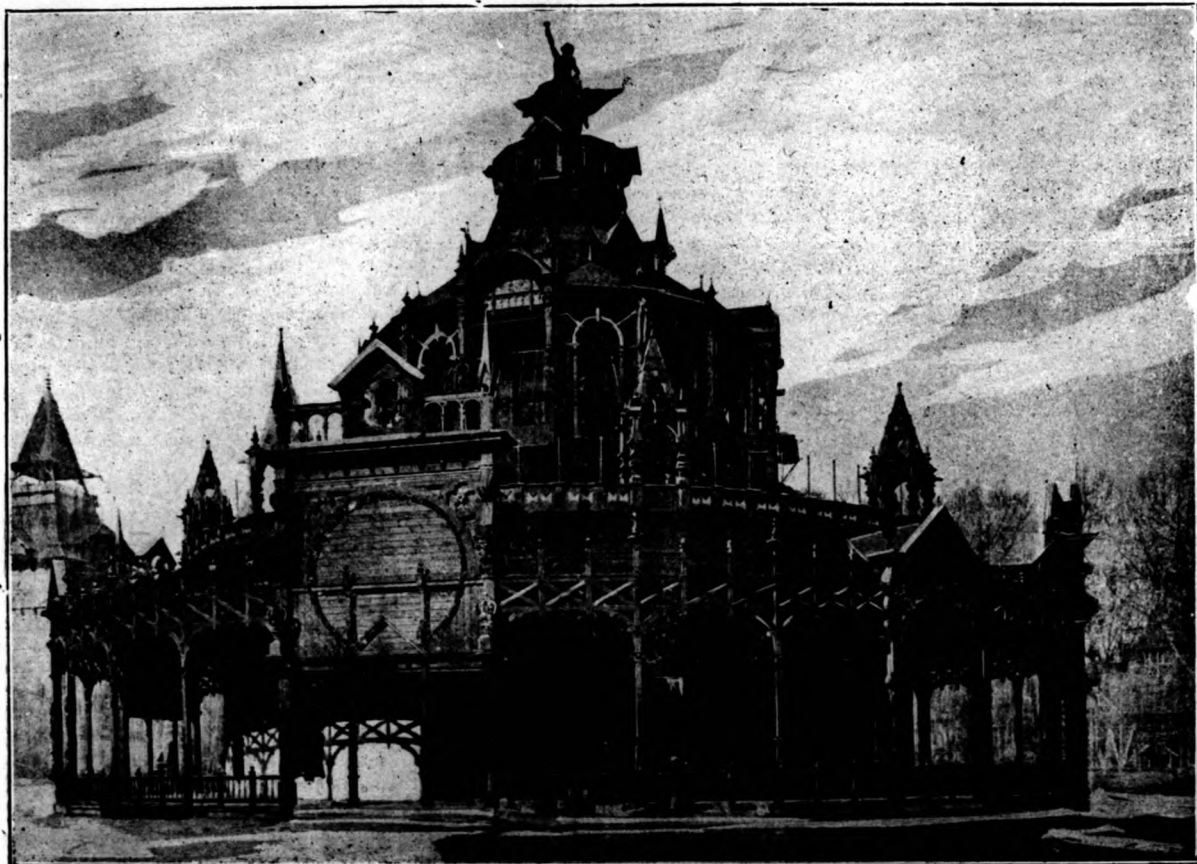
ma is a legelső bortermező országok egyike. A törvény által szabályozott és államilag támogatott céltudatos védekezési rendszer mellett azonban mégis remélnünk lehet, hogy nincs messze már az az idő, amidőn világhírű borokat termő szőlőink rekonstruálása örvendetes ténynyé fog válni s a borkiállítás e tekintetben már is szép haladásról tett bizonyosságot.

A kiállításon részint saját termésű, részint nem saját termésű borok voltak bemutatva. Képvisele volt: a ruszt-sopronposzonyi, a pest-nógrádi, a buda-sashegyi, a somlyói, a neszmélyi, az eger-visontai, az abauj-miskolczi, a tokaji, a szerednyevinnai, a munkács-nagyszőlősi, az érme-

A csarnokban s az azt körülvevő tornáczon borkóstoló is volt berendezve, hol a tetszés szerinti minőségű iszogathattak a borkedvelők, — azon kívül egy közvetítő iroda is állt a közönség rendelkezésére, melynek segítségével a megízelt borokból a termelőnél nagyobb mennyiséget is meg lehetett rendelni.

A Ganz-gyár pavillonja.

A Ganz és társa részvénytársaság, a nagy iparcarnok háta megett, egy kupolás, üvegvetetős, felső világítású pavillont emeltetett, elől egy nagy vasgyár képével. A vasszerkezetű favázás épületet, Ray

Borászati csarnok.

nek örvendnek: elhatároztuk tehát, hogy a kiállítási képek közlését még ez év végéig folytatni fogjuk.

Mai képünk a borászati csarnokot mutatja be, amelyet 960 négyzet méter területen, Kolbenhayer Viktor kir. főmérnök tervei szerint, 21000 ft költséggel, a Löwy Dávid és fiai cég épített.

A csarnok közepén, egy 10 méter nagyságú, óriási palack alakú állványon, körülbelül 6000 üveg képviseli Magyarország összes borvidékeinek termését.

Mennyi változata a jobbnál jobb, világszerre ismert kitűnő magyar boroknak, — s ha nem tudnánk, hogy éppen a szőlőszet és bortermeles az, amelyet két évtized alatt a filokszerá és más egyéb istencsapás helyenként teljesen kipusztított és tönkretett: az itt bemutatott pompás bor-gyűjteményt látva, azt hihetnénk, hogy hazánk

léki, a ménes-magyarádi, a versecz-fehértemplomi, a szegszárdi, a villány-pécsi, a badacsonyi, a balaton-melléki, az erdélymarosmenti, az erdély-küküllőmenti, az erdélyi, az alföldi és a fumei — összesen 22 — borvidék, 579 kiállítóval. A világhírű tokaji borokból legtöbbet állított ki dr. Szabó Gyula, Miskolcra, akinek gyűjteményében 1827 diki tokaji aszu is szerepelt. A legrégebb — 1811-diki termésű — tokaji aszut gróf Andrassy Aladár állította ki.

Nem saját termésű, de saját kezeléstű borokat 293-an állítottak ki, többnyire nagy borkereskedők és híres szállodák, pinczék tulajdonosai, (mint Illits József, Jálics A. és társai, Kommer Ferencz, Gundel János, Lobmayer M. Palugyay I. és fiai, Első tokaji borkivitelési társaság, Magyar bortermező országos szövetkezete, Erdélyi pincze-egylet stb.

Rezső tervezte s Neuschloss Ödön és Marczell építette, 95.000 ft költséggel.

Ebben a kívülről is impozáns, szép nagy pavillonban mutatta be a ma már világszerre renommirt hírnevű cég, azokat a nagyszerű saját készítményeket, találmányokat és a maguk nemében a legkitűnőbb gyarmányokat, amelyek laikust és szakértőt egyaránt megleptek és bámulatra ragadtak.

Az elektrotechnika, a malom és gépipar hatalmas lendületét és nagyszerű előhaladását dokumentálta a gyári cég, ezen óriási méretekkel bíró s mégis oly csinos és izléses összeállítású kiállításával.

A pavillon közepét egy hatalmas turbina, a dornbirni fonógyár részére készült nagyszerű vízkerek foglalta el, amely 500 lóerőt képviselt.

Egy elektromos futódaru, elektromo-

torok segítségével háromféle mozgást mutatott be, mely 10.000 klgr. súlyig terjedő terheket játszi könnyűséggel emelgetett.

Elektromos bányaszivattyúk, petróleum motorok, elektromossággal és gázzal hajtott szerszámgépek, furógépek, áramfejlesztők, villamos vasuti felszerelési cikkek, mindmennyi rendkívül szép és érdekes különlegességek voltak itt bemutatva.

Igen magas fokán kellene állni a technikai képzettségnek, hogy még csak a nevét és rendeltetését is tudjuk, annak a temérdek gépészeti és építészeti tárgynak, ami itt ki volt állítva.

Ami a gazdákat még is különösen érdekelhette itt: az a *Mechward*-féle gőzforgó eke, mely hatalmas ásó szerkezetével túrja a földet.

Ugy szintén a malomfelszerelési műtárgyak is rendkívül dús választékban voltak bemutatva.

Általában a Ganz-gyár pavillonja csak megerősíthette azt a kitünő véleményt és

1. A dohányok besutulása után a dohánytermelők földjeinek azon parcella számait felülvizsgálni, melyeket jövőre dohánytermelésre kívánnak bejelenteni.

2. Meggyőződést szerezni afelől, hogy a dohánytermelésre bejelentendő földrészek az ősz folyamán kellőleg meg voltak-e trágyázva, — vagy mint ugarföld voltak-e pihentetve és fel lettek-e szántva?

3. A beváltás megkezdéséig kötelessége lenne az illető dohányjövédéki tisztnek a szakaszában lévő összes kertészeket az okszerű kezelésre, u. m.: a forgatva fűzésre, válogatásra, simításra, csomózásra, stb. oktatni, valamint az összes dohányok sulyát is minden egyes termelőnél felmérni és az F. névjegyzékben előírni.

4. Tavasszal szintén meggyőződést szerezni a felől, hogy a termelők, dohányyaikat csakugyan az őszszel felülvizsgált és így kellőleg elkészített, legalább még egyszer felforgatott földre ültetik-e? — továbbá a dohányszárító pajtákát is felül-

— ami a jöminőség előállítására minden esetre kedvező hatást gyakorolna.

Ha pedig olyan termelő, vagy dohányos kertész akadna, a ki az eljáró tisztviselő utasításai vagy felhívásainak eleget nem tenne, azokat a felügyelőségnek azonnal tartoznék bejelenteni a kötelességüket nem teljesítő termelők esetleg az engedély elvesztésével, a kertészek pedig a szolgálatból való elbocsájtással bünhődnének.

Ilyen eljárás mellett egy dohányos kertész családnak sem lehetne művelésre több dohányföldet adni, csak annyit, amennyit családjával okszerűen képes bemunkálni és termését a beváltás alá beadni.

Igaz, hogy az okszerű és jó dohánytermelők száma folyvást örvedetesen szaporodik, de azért még a mai napig is többen vannak, akik rossz pajtákkal rendelkeznek és dohány palántáikat egyszeri szántásba ültetik.

Ha pedig valamelyik termelő a földjét csak egyszer szántja föl, úgyszólván csak

A Ganz-gyár pavillonja.

nagyhirnevet, melyet e cég nemcsak nálunk, de bátran elmondhatjuk, hogy ma már világszerte és pedig méltán élvez; — s büszkék lehetünk e műpar vállalatra, amely a tengerentúl is hirdeti a magyar ész, szorgalom és nagyratermesség diadalát.

Miként lehetne a dohány minőségének javítását előmozdítani?

A dohány minőségének javítását, a következő pontokban jelzett jövédéki felügyelet mellett lehetne még fokozatosan emelni és magasabb nivóra vinni, u. m.:

A dohánybeváltó felügyelőségi kerületeket szakaszokra kellene beosztani és a kerületben működő dohányjövédéki tisztteknek egy-egy szakaszt adni, akik a doh. bev. felügyelő ellenőrzése mellett, a saját szakaszukban kötelesek lennének:

vizsgálni és a termelőket utasítani, hogy a nyert előlegből a megrongált, hiányosnak talált pajtákát, a dohány törésig megcsináltassák.

Ezen évről-évre tett kötelmek teljesítése mellett, nem fordulhatna elő, hogy egyesek, a dohánypalántát, a föld lejtősebb fekvésű részeibe, egyszeri szántásba ültessék, — nem lennének rossz pajták, — s a dohányföldek teljesen előkészítve volnának.

Továbbá a kertészek évről-évre tanítva lennének az okszerű kezelésre és így a tiszttek szigorú felügyete mellett más volna a dohány színe, más a zamataja, mert az ilyen eljárás mellett, ugy a termelők, valamint a dohányos kertészek, a dohányjövédéki tiszttek utasításai által, az okszerű termelés körül jönnek látott és törvényesen szabályozott kötelességüknek nemcsak részben, hanem egész szigorral felelnének meg,

felkarcolja: tehet abba az illető akármilyen műtrágyát is, sohasem fog az a föld jó dohányt teremni.

A rossz pajtába pedig a kőd könnyen behatol, az eső több helyen becsorog és a beagatatott dohányokat majdnem tönkreteszi.

Szóval a jövédéki tiszttek által a fenti értelemben foganatosítandó folytonos felügyelet és a termelőkkel a helyszínén való gyakori érintkezés, mindenesetre előmozdítaná a jöminőség termelését.

B. I.

Dohánykivitelünk.

A *„Magyar Gazdák Lapja”* folyó évi 44. számában jelent meg a következő kis közlemény:

„Dohánytermelésünk hanyatlását a folyton csökkenő kivitelünk okozza. Az 1895.

évi forgalmi statisztika mérvadó számadatai bizonyítják, hogy a mily mértékben visszaesett dohánykivitelünk, épen oly mértékben növekedett a behozatal. Az igaz ugyan, hogy dohánytermelésünkkel még arányban van exportunk; de az még sem közönyös dolog, hogy míg régebben 600—650 ezer métermázsza dohányt termeltek a dohánytermelők, ma napság csak 250—300 ezeret. Dohánytermelésünk tehát rohamos léptekkel megy vissza felé és ezzel karöltve a dohányjövedelmezősége is már csak szűk határok közt mozog. A kivitel hanyatlása és a behozatal növekedése, illetve a nyers dohányforgalma az utolsó öt évből vett adatok szerint a következő volt:

Év	Kivitel		Behozatal	
	súlya mm.	értéke frt	súlya mm.	értéke frt
1891	288,670	6.688,000	27,951	2.795,000
1892	303,545	9.166,000	19,791	2.375,000
1893	268,670	6.975,000	24,441	3.052,000
1894	224,760	2.726,000	25,270	3.680,000
1895	142,090	2.817,000	37,885	6.680,000

Ezen adatok eléggé bizonyítják dohánykivitelünk hanyatlását és a behozatal emelkedését, melyek szerint a kivitel csökkenése az utolsó 4 év alatt 53% volt. Ha így folytatódik, elérjük azt a pontot, mikor nem lesz exportunk.

Nem hagyhatjuk a fenti közleményt megjegyzés nélkül, mert az abban kifejezett következtetések téves alapokon nyugszanak.

Nem a forgalmi statisztikai adatokat értjük, mert ezeknek számszerű helyessége bizonyára kifogástalan, — hanem a viszonyok másként állanak, mint a mily világításban a fenti közlemény azokat feltünteti.

Ugyanis — azt épséggel nem lehet mondani, hogy „dohánytermelésünk rohamos léptekkel megy visszatelé”, mert — habár a termelési terület jóval kevesebb ugyan, mint egykor volt — de az okszerű és intenzív termelés s a haladás soha nem volt nálunk nagyobb, mint éppen jelenleg.

Azt sem lehet mondani, hogy „a dohányjövedelmezősége is már csak szűk határok közt mozog”, mert jó, vagy csak középtermés mellett is, még mindig alig van más növény, amely a dohánynál jobban kifizetné magát. Hiszen az 1895-iki év nem volt valami jó esztendő és mégis a dohánytermelő 32 megyében, egy kat. holdnak megyénkénti átlagos jövedelme csak 8 megyében volt 100 frtnál kisebb, a legkevesebb volt 79 frt 81 kr.) s 7 megyében volt 150 frtnál nagyobb, (a legtöbb volt 263 frt 42 kr.) a holdankénti országos átlag 117 frt 12 kr. volt, a legmagasabb holdankénti jövedelem pedig egy termelőnél pláne 343 frt 22 kr-ra rugott, s az mindig gyakori eset, hogy az évi jövedelem holdanként jóval több, mint a földnek becsértéke, akkor pedig a jövedelmezőség ellen nem lehet panaszkodni.

600—650 ezer mtrm. dohányt 30 év óta csak két évben (1880-ban = 664.802 mtrm., 1891-ben = 644.629 mtrm.) termeltünk, — míg másrészt 1875. óta 300 ezer mtrmnál mindig jóval több volt az összerelés.

A tulajdonképeni kivitel sem hanyatlík, sőt pár év óta, amióta a kivitel a „Magyar dohánykereskedelmi részvénytársaság” közvetíti, a kivitel folyást emelkedik és nagyobb lendülettel nyer. A számszerű csökkenés abban leli magyarázatát, hogy az osztrák jövedék

1889. óta minden évben apasztotta a reá eső termelési területet s így természetesen évről-évre kevesebb dohány szállított Ausztriába, s habár az oda vitt dohány a forgalmi statisztikában kivitel gyanánt szerepel, de ez azért még sem tekinthető a többiekhez hasonló külföldi kivitelnek.

Hanem a behozatal csakugyan évről-évre emelkedik, azért oda kell törekednünk, hogy a behozott anyag mennyiségét csökkentsük és — legalább részben — lehetőleg a saját termésünkkel pótoljuk.

Adatok

a m. kir. dohánygyedőség 1895. évi statisztikájából.

A napokban jelent meg „A magyar királyi dohánygyedőség statisztikája. 1895. évről” az előző éviéknél ismét nagyobb terjedelemmel, s azzal a minuciózus pontossággal, amint ezt a jövedék mellé beosztott szakszámvevőség évről-évre kidolgozott és összeállítani szokta.

Érdekes és tanulságos könyv ez, a melynek számadatai kimerítő tájékozást nyújtanak a magyar dohányügy és az ezzel kapcsolatos adminisztratív hatóságok összes viszonyairól, s az a termékek számadat beszédese magyarázója és megvesztegethetetlen bírálója úgy a termelés, mint a gyártás, nemkülönbön a dohányvétel és eladás, s a kivitel és behozatal minden mozzanatainak.

S habár az elmúlt év eredményei annak idején, egyes részletekben, ismertette voltak ugyan lapunkban, de most, midőn az egésznek összessége fekszik előttünk, mintegy zárszámadásszerűleg az idén is egybe fogjuk állítani a tisztelt olvasóinkat érdeklő adatokat.

Mindenek előtt — általános áttekintés gyanánt — a főbb számadatokon megyünk végig, a következőkben:

A dohányjövédéki központi igazgatóság személyzeti létszáma — a ministeri tanácsos igazgató főnöksége alatt — 22, s az igazgatóság mellé rendelt szakszámvevőség 29 különböző rangosztályú tisztviselőből, továbbá 7 szolgából és 2 segédszolgából áll. A dohánybevéltáznál 7 felügyelő, 33 kezelő, 36 jövédéki tiszt, 18 jövédéki segéd tiszt, 10 gyakornok és 50 munkágyelő működik.

A dohánygyáraknál 17 igazgató, 17 aligazgató, 17 szertári kezelő, 17 gyártási osztályvezető, 47 jövédéki tiszt, 32 jövédéki segéd tiszt, 12 számvevőségi tisztviselő, 10 gyakornok, 15 altiszt s 17 kapus és ugyanannyi szolgálva van alkalmazásban. — A dohánygyári munkásszemélyzet létszáma volt 1895-ben: 976 férfi, 16.082 nő, 353 gyermek, összesen 17,411.

1895-ben dohánytermelési engedély adatott 631 községben (1894-ben 653) 9045 termelőnek, (1894-ben 9184) tehát a termelők száma 139-el fogyott, akik közül a legnagyobb rész egy holdas és azon aluli kistermelő volt.

A dohánynyal tényleg beültetett terület mennyisége volt 1895-ben 63.921 kataszt. hold, (1894-ben 64.465) tehát a beültetett terület mennyisége 544 kat. holddal apadt. A termelési területből a legtöbb — 20.604 k. hold — debreczeni levél volt beültetve.

Dohánytermelési hold és zsinórpéncz fejében kiadatott összesen 1,560,525 frt. 20 kr.

1895-ben beváltottak egészben véve mindössze 41,175 256 1/2 kgr. dohányanyag, (1894-ben 34,381.162) tehát a termés mennyisége 6,794.094 1/2 kgrmmal, vagyis 19.7 százalékkal volt több, mint 1894-ben.

A beváltott dohányanyagból esett: a

magyar jövedékre 22.366.051 1/2 kgrm, az osztrák jövedékre 18,809.205 kgrm.

Bevéltási ár fejében kifizettetett 7,486,919 frt. 74 kr. (1894-ben 6,154.618 frt. 62 kr.) tehát 1,332.306 frt. 12 krral több, mint 1894-ben.

A beváltott összes mennyiséghez képest: egy kat. hold átlagos jövedelme volt — dohányban: 644 kgrm. (1894-ben 533 kgrm.) pénzben pedig 117 frt. 12 kr, (1894-ben 95 frt. 47 kr.) Az összes termésmennyiségét véve: 100 kgrm. dohány beváltási átlagára volt 18 frt. 18 kr. (1894-ben 17 frt. 90 kr.) tehát az 1895. év — úgy természetesen, mint beváltási átlagára nézve — az 1894-dikénél jóval kedvezőbb volt.

(Folyt. köv.)

M. B.

Az orsz. m. gazd. egyesület köréből.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület rendes közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Elnöki ünnepélyes megnyitó.
2. Közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére 2 tag kiküldése.
3. Igazgató választmány jelentése az egyesület 1895—1896. évi működéséről.
4. Az évközben belépett tagok felvétele.
5. Az évközben meghalt tagok bejelentése.
6. Tiszteletbeli tagok választása.
7. A számvizsgáló-bizottság és az igazgató-választmány jelentése a múlt év számadásáról, az egyesület vagyoni állapotáról és kezeléséről.

8. Az 1897. évi költségvetés és ennek keretében a tisztviselői fizetések megállapítása.
9. 15 kisorsolt választmányi tag helyett újak választása, az alapszabályok 28. §. alapján.
10. A IV. országos gazdakongresszusról jelentés és intézkedés határozatainak végrehajtásáról.

11. Az egyesületi tisztikar nyugdíj-szabályzatának megerősítése.
12. Esetlegesen indítványok, melyek tagok által az alapszabályok 14. §. k) pontja szerint benyújtattak.

Budapest, 1896. évi október hó 23.

A 14. §. k) pontja így szól: „A tagoknak a közgyűlés elé az igazgató-választmány útján tett beadványai és indítványai.”

Gr. Desseffy Aurél s. k.,

elnök.

IRODALOM.

A „Mezőgazdasági Szemle” — Cserháti Sándor és dr. Kosutányi Tamás m.-óvári gazdasági akadémiai tanárok jeles havi folyóiratának f. é. XI. (november havi) füzeté a következők tartalommal jelent meg: Eredeti közlemények:
A nemzetközi gazdakongresszus. (II.) Heisch Árpád. — Az Exoascus-gombák, mint gümölcsfaink gyakoribb betegségeinek okozói. Mezey Gyula. — Védekezés a gümöckór ellen. Sztankovics János. — A mezőgazdaság az ezredéves kiállításon. (I.) Cserháti Sándor. — Takarmánytermelési tapasztalatok. Cserháti Sándor és Somssich Béla. **Irodalmi szemle:** A tenyészllovak kiválasztása és a velők való bánásmód. A választott csikó ápolása és táplálása. A konkoly mint zöldségtakarmány és mint abrak. Kísérletek repálevél-etetéssel. Répa- etetés fejős tehennel. A mozgás és a munka befolyása a tejelválasztásra. A tejlás. A buza, zab és here mint a czukorrépa életeteménye.

Az utcai sötredék gazdasági értéke. Kálitragya árpa alá. Az elektromos eke és a cukorgyárosok.

„A Kert” (főszerkesztője: *Mauthner Ödön*, felelős szerkesztője: *Igali Szevetzár*.) folyó évi 21. számából említésre méltó közlemények: *Konyhakertészet*. A melegágyakról általában: *B. Gobóczy M.* — A csiperke gomba tenyészése, *Nietz X. Ferenczöl.* — Talajjavítás a kertben, *Mauthner Ödöntől.* — Gyógynövények termelése és értékesítése, *Hreblay Emil-től.* — Gyümölcsészszer. *Burdett Angelina* szilva, *Angyal Dezsőtől.* — A ták és cserjék szaporítása, *Ráde Károlytól.* — *Cordon* fák nevelése, *Reichart Istvántól.* — *Diszkertészet*. *Amygdalopsis Lindleyi*, *Hoykálótól.* — *Kert művészet* és *kert stylus*. *Reisz Kristóftól.* — A méhlegelő javítása, *Wagner Jánostól.* — A hólabda. *Marc Ferenczöl.* — A kecskerágó másodvirágzása, *Borbas Vinczétől.* — Szép boglyakkal disztlő fak, *Fazekas Balinttól.* — s ezen kívül még több apróbb-nagyobb szak-közlemény, 2 igen szép színes műmelléklet és 11 fametszet egészítik ki, e népszerű kertészeti szaklap ezen számának tartalmát.

VEGYESEK.

— **Dr. Kosutány Tamás** magyar-óvári gazdasági akadémiai tanár, a mult hó végén ünnepeite huszonöt évi tanári jubileumát. A külön szakudot, ake tudományos buvárkodásával és irodalmi működéssel a külföldön is méltó hírnévként örvend és disze a tanári katedrának s akinek alapvető munkáival a dohányügy elméleti irodalma körül is oly nagy érdemei vannak, mint lapunknak is egyik nagytekitélyű munkatársát és mindenkor jóakaró barátját: részünkről is örömmel szeretünk a legmelegebben üdvözölni, kívánva áldást és szerencsét további működéséhez, hogy sokoldalu érdeműs tevékenységét még évek hosszú során át folytathassa.

Előleptések. *Okolicsányi József* szomolnoki, *Vuday Antal* pozsonyi és *Péter József* fumei dohánygyári gyártási osztályvezetők, a IX. fizetési osztály második fokozatába, *Hertelendy Géza* szegedi, *Györfly István* békéscsabai és ifj. *Schiller Aurél* dohányjövédéki tiszték a X. fizetési osztály második fokozatába, *Heim Gyula* és *Küller Lajos* szolnoki, *Szeszich Béla* nyiregyházi, *Ibrányi Miklós* debreczeni, *E. Szabó Gyula* temesvári, *Melhouse Ottó* nyírabatori, *Domján József* egri és *Dániel Jenő* budapest-ferencvárosi dohányjövédéki segédtisztek, a XI. fizetési osztály első fokozatába, végül *Lipovszky Sándor* pápai, *Alkér Lajos* budapest-ferencvárosi, *Simonyi Ernő* zágrábi, *Varga Rezső* pápai, *Gulden Rezső* zágrábi és *Neukam Antal* fumei dohányjövédéki segédtisztek a XI. fizetési osztály második fokozatába lettek előleptetve.

— **A dohánybevéltás** — amint illetékes helyről értesültünk — az idén, legtöbb helyt, a szokottnál később fog megkezdődni, minthogy a jégverés által pusztított helyeken a sárju levelek nevelése engedélyezettvén, ezek később értek be és töretek le s így még nincsenek jól beszáradvá, de különben is a dohányok az idén általában nedvesek s ily körülmények közt úgy a jövedék, mint a termelők kárával volnának csak átvehetők. Ennélfogva a bevéltás általános megkezdése január első hetére tüzetik ki, Kápolna és Nyiregyháza kivételével, ahol december 14-én fog a bevéltás megkezdődni. A termelőknek tehát még elég idejük van, dohányaiknak — az általunk ismételtelen előadott módon való — rendes elkészítésére.

— **Dohánytermés az Alföldön.** Amint értesültünk: Kigyóson, (Békésmegyében) a dohánytermelők az ideji terméseredménnyel mennyiségre és részben minőségre nézve is meg vannak elégedve. Termett nagy átlagban a csabai járás területén 8—9 mm. dohány. Abonyban (Pest vármegye) is igen sok do-

hány termett. Annrya fölülmulja az ideji termés a mult évit, hogy rögtönzött pajtkát kellett építeni a dohány felhelyezésére és száritására. A dohány minősége azonban nem jó; sok a penészes, és a nedves időjárás miatt a penészedés folyton terjed.

— **Magyar szivarok Bécsben.** Az osztrák pénzügyminiszter értesére adta a vendéglősök és kávéosk szövetkezetének, hogy a bécsi vendéglősökben és kávéházakban december elsejétől fogva egy évi próbaidőre megengedi a Club. La Fleur, Yaka, és a valódi Egyiptomi I. II. III. elnevezésű magyar különlegességi cigaretták árulását. Az engedély később valószínűleg a különlegességi szivarokra is ki fog terjesztetni.

— **Cserháti Sándor** tanár úr, a „Mezőgazdasági Szemle” legutóbbi számában, „A mezőgazdaság az ezredéves kiállítás” czim alatt egy cikksorozat közlését kezdi meg, amelyben többek közt ezeket írja: „A kémiai intézet dohánylemezései már azért is nagyon érdekesek, mert azt bizonyítják, hogy a dohány kiórtartalma és égése között nincs szoros összefüggés. Midőn én saját kísérletem eredményeként pár év előtt ezt kinyilvánítottam, egyik hazai szaklapban nagyon megtámadtak érte s ime, most a kémikusok beható sokoldalú vizsgálat után hasonló eredményre jöttek.” — Nem tudjuk, melyik szaklapnak szól ez a megjegyzés, mert a Dohányuság egyetlen szaklapja ugyan a magyar dohányügynek, de mi Cserháti urat soha meg nem támadtuk, sőt a „szivarok hamujának vegyelmzése” czim alatt, lapunk f. é. 18. számában közölt cikkünkben éppen mi is azt fejtegettük, hogy az elmélet és a vegyelmzésesek eredménye ellentétben áll egymással a szivarok hamujának vegyelmzése egyáltalán nem nyújt biztos támpontot, arra nézve, hogy melyik hát a jobban vagy a rosszabbul égő dohány?

— **Bulgária dohánykivitele monarchiánkba.** A forgalmi statisztika adatai szerint a Bulgáriából monarchiánkba behozott nyers dohány értéke a folyó év január-május havában 27.998 frankot tett ki, míg a mult év ugyanazon időszakban még csak 126 frank értékét képviselt. Megjegyezhetjük, hogy ez az egész behozatal az osztrák jövedék részére történt.

— **Török dohánytermés.** Törökországból és Macedoniából érkezett tudósítások szerint: az ottani dohánytermés az idén igen jól sikerült. A dohányok színe nagyobbrészt világos, zamataja kellemes, a levelek szabályos növéstűk s kiváló jó égésűek. Ilyen jó termés nem volt már négy év óta. — Macedonia, Thrakia, Kis-Ázsia és Görögország ideji termésének nagyobbrésze már el is szállítottat Nemetországba. A könnyebb és finomabb dohányokat leginkább Drezdában, s kis részben Dél-Nemetországban dolgozzák fel, míg az erősebb fajok Nemetország északi részébe és Lengyelországba kerülnek. A nevezett tartományok egész dohánykereskedelmé — kevés kivétellel — a görögök kezében van. A cigaretták gyártása és az azokkal való kereskedés Egyiptomban szintén a görögök birtokában van. A törökdohányok főkivitelik kikötője Cavalla, Macedoniában, atnyai város, az ezen szakmában legjobb munkásokat is szolgáltatja.

— **A kiállítás bezarása** alkalmával vesztékes följegyezni, hogy metnyei ember látogatta. Összesen 2.928.946 napijegyes látogatója volt a kiállításnak; míg az 1855-diki kiállítás összesen 1.708.037-en nézték meg. Hónapok szerint így oszlik meg a látogatás:

	1896-ban	1885-ben
Májusban	461,732	333,123
Juniusban	655,635	289,504
Juliusban	449,412	210,572
Augusztusban	447,342	297,753
Szeptemberben	478,860	317,578
Októberben	435,964	259,447

Legtöbben junius 7-én (62,367 napijegyes látogató) és legkevesebben október 16-án (3006 napijegyes látogató) nézték meg a kiál-

litást. Ehhez nincsenek hozzá számítva azok, akik az egész hat hónapra belépőjegyét béreltek és akik mint kiállítók vagy kiállítási alkalmazottak szabadjeggyel jártak a kiállításra.

— **A „Hungaria” műtrágya, kénvas és vegyi ipar részvénrtársaság,** az ezredéves kiállítás díszoklevelével lett kitüntetve, amely legmagasabb kitüntetésben tudvalevőleg csak 100 legkiválóbb kiállító részesült.

— **A cigarettá Persiában.** Sok ideig azt hitték, hogy Persia a pipák országa, s tényleg ott régentén csaknem kizárólag a nargille-pipázás volt divatban. A szivart még 1876-ban is, csak ahigyogy ismerték. Ma már annyira megváltozott a helyzet, hogy most már még a parasztok is cigarettá papírt és dohányt hordanak magukkal, hogy minden pillanatban cigarettát sodorhassanak.

— **Hogyan védekeznek a finnek a tavaszi fagy ellen?** Május elején, midőn a hó elolvadt Finnországban, megkezdik a finn gardák tavaszi vetési munkálataikat és lehető gyorsasággal elvetnek. A földnek még meglevő nedvessége és a csakhamar bekövetkező tropikus hőség gyors vegetációt idéznek elő a növényzetben; azonban alig hogy a rosz kifejlődött annyira, hogy virágozzék, már is bekövetkeznek az éjszakai fagyok — daczára annak, hogy nappal a hőmérsék 49° C.-t mutat verőfényes és 33° C.-t árnyékos helyen. Már most a finn gardáknak a feladata megbirkózni ezekkel az éjjeli fagyokkal, nehogy egész évi fáradságuknak az eredménye tönkre legyen tette. Védekezésük a következő: Az éjjeli fagyok ellen a rozsföldeken 30—40 lépés távolságra gyökéradarabokból rakásokat csinálnak és 1 1/2 lábnyira tözeggel betakarják. Midőn aztán az éjjeli fagyok bekövetkeztétől tarthatnak, ezeket a rakásokat előbb petroleummal leöntözve meggyújtják. A tézgepor, a melylyel betakarták a tüzelő anyagot, meggátolja a lángor lobbanást, inkább csak füst fejlődik, a mely füst fejleszté: méginkább fokozható az által, hogy meglocsolják ezen égő rakásokat vízzel, mi által a tulgyors elégést is meggátolják. A rakásokat csak azon a részén a földnek gyújtják meg, a melyek a szélirányban vannak, hogy így a keletkező füst a megvédendő vetések felé vonuljon. Jól elkészítve, óráig füstölnek ezek a kis tűz-helyek és megvédelmek a virágzásban levő rozsgalaszok az elfagyástól. Az eljárás fáradságos, de határozottan ki van próbálva, a mint azt a német kormányának szt.-pétvári szakértője a helyszínen tett tanulmányai alapján jelenti. (Czélészter lenne ezt az eljárást, a dohánypalántákat nem ritkán megsemmisítő késői fagyok ellen is megpróbálni. Szerk.)

Szerkesztői üzenetek.

Gr. Keglevich Gábor urnak. Egres-Kátán. Nagy köszönettel vettük Méltóságod nagybécsi levelet, melyben a kísérletetvős elvállalásáról értesíteni kegyeskedett, s rendkívüli érdeklődéssel várjuk a majdani eredményről nagyérdéki tudósítását.

Bellozey István urnak, B.-Csabán. Fogadjá Méltóságod hálás köszönetünket nagybécsüi soráért. Fölötte sajnáljuk, hogy az idénre már elkéstem, de reméljük, hogy a jövőre kegyesen kiltatásba helyezett kísérlet bizonyára megérdemli a fáradságot s úgy a dohány éveléségre, mint a dugványozás utján való szaporítására érdekes világot fog vetni. Előre is nagyon kérjük nagybécsü megfigyeléseinek kegyes közlését.

— Sajnáljuk, hogy nem tudjuk: kinek köszönhetjük az érdekes közleményt, pedig diszkrezióknak mindenki feltétlenül megbizhat.

B. I. Nyiregyháza. A sok jó eszmét fejtegető cikket szivesen közzöltük és köszönjük.

Schwarz Károly urnak, Gyulaj. Beocs megkeresésére magán levélben válaszoltunk.

Kállay András urnak, Nyiregyháza. Lapunk zártakor vettük Méltóságod nagybécsüi sorait Legyen szabad kérnünk, hogy ha már az idén elköszött a kísérlet: kegyeskedjék Méltóságod annak jövőre leendő foganatosításá iránt előre is intézkedni.

KITUNÓ TERMÉS

csakis hamisítatlan jó gyártmányú

műtrágyával

Telefon 51-03.

Telefon 51-03.

érhető el. — Mindennemű műtrágyát gyártunk és az ajánlott beltartalomért, valamint az áru hamisítatlan minőségéért szavatolunk. Ingyenes ismertető füzeteket (Columellától) bérmentve küldünk. Bármely más szakbeli felvilágosítással szívesen szolgálunk.

22-24

a Sátori gyárak, Kőzponti Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Magyar kenderből készült
legjobb

gazdasági kötélneműeket

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyári cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda:

Károly-körut 9. sz., a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.

Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörők, ruhaszárító kötelek,

szánhálók,

dohány-zsinór, kővekötő-zsinór, fogoly- (fárj-)hálók készítések stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m. **dohányzsinor,** istrand kötőfék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőcz stb. a legjutányosabb eredeti gyári áron.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöztetnek.

32-24

Érdemérem

Bécsi világkiállítás

1874.

Aranyérem

Apatini kiállítás

1874.

Spitzer J. Fia

kender és kötélárú gyára

Apatin

(Bácska)

ajánlja gyártmányait, u. m. **dohányzsinogot** több minőségben, **zsákzsinogot, kötőfeket, istrandgot, rudalót, marhakötelet,** és minden e cikkekbe vágó árut, rendelés szerint, legjobb minőségű **apatini kenderből** készítve.

Géptisztító kőcotot a legjutányosabb ár mellett.

A kender és kötélárúkról árjegyzék kívánatra ingyen és

7-10

bérmentve küldetik.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál és nagy terjedelménél fogva a legjobb és aránylag legolcsóbb magyar lap az

EGYETÉRTÉS

Csávoiszky Lajos,
felnéző szerkesztő.

Kossuth Ferencz,
főmunkatárs.

Ez a magyar olvasóközönség lapja!

Az országgyűlési tárgyalásokról a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hí tudósítást egyedül az „EGYETÉRTÉS” közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „EGYETÉRTÉS” a kereskedelmi s tözsdei tudósításainak bőségével és alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „EGYETÉRTÉS”-ben, v mire szüksége van.

Az „EGYETÉRTÉS” előfizetési ára:

Égész évre . . . 20.— frt | Negyedévre . . . 5.— fr
Félévre . . . 10.— „ | Egy hóra . . . 1.80 „

Az előfizetési pénzek az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatalába, Budapest, Papnövelde-utca 8. sz. küldendők.

27—